
Problémy trhu práce v České republice a Evropské Unii

RNDr. Josef Pitner, Ph.D.

Hlavní body prezentace:

1. Charakteristika trhu práce v ČR a v Evropské Unii
2. Mezystátní srovnání jednotlivých vývojových tendencí
3. Migrace pracovní síly. Počty cizinců. Problém přechodných období
4. Cena práce v ČR a v EU
5. Očekávané problémy na trhu práce v ČR

1. Charakteristika současné situace na trhu práce v ČR a v EU

1. Stav a vývoj zaměstnanosti
2. Stav a vývoj nezaměstnanosti
3. Specifika trhu práce v ČR

Vývoj v sektorové struktuře zaměstnanosti v ČR (1993-2006)

Tab. 1: Vývoj v sektorové struktuře zaměstnanosti v ČR podle sektorů NH (v letech 1993 - 2006)

Sektor	Počet zaměstnaných (v tis.) v roce		Podíl na úhrnné zaměstnanosti (%)	
	1993	2006	1993	2006
I. sektor (zemědělství, lesnictví)	375,0	181,7	7,7	3,8
II. sektor (průmysl, stavebnictví)	2092,9	1929,4	42,9	40,0
III. sektor (ostatní odvětví NH)	2405,6	2717	49,4	56,3
Úhrnem	4873,5	4828,1	100,0	100,0

Pramen: Trh práce v České republice 1993 - 2006, ČSÚ Praha, 2007

Sektorová struktura zaměstnanosti v ČR a ve vybraných zemích EU

Tab. 2: Vývoj v sektorové skladbě zaměstnanosti v civilním sektoru NH v zemích Střední Evropy v průběhu let 2000 až 2006

	Podíl na úhrnné zaměstnanosti v NH (v %)					
	Primár		Sekundár		Terciár	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006
Česká republika	5,0	3,6	40,0	39,9	55,0	56,4
Německo	.	2,3	.	29,7	.	68,0
Itálie	5,4	4,4	32,2	30,3	62,4	65,3
Maďarsko	6,1	4,8	34,4	32,8	59,5	62,5
Rakousko	5,7	5,3	29,9	28,9	64,4	65,8
Polsko	18,9	15,3	30,8	30,1	50,3	54,6
Slovinsko	10,1	9,4	37,4	35,1	52,5	55,4
Slovensko	6,0	4,2	37,1	39,0	56,9	56,8
EU 27 celkem	.	5,7	.	27,7	.	66,6

Pramen: New Cronos, Eurostat, 2007

Vývoj ve struktuře pracovní síly v ČR podle stupně vzdělání (1993 – 2006)

Tab. 3: Vývoj ve struktuře zaměstnanosti v ČR podle stupňů vzdělání pracovní síly zaměstnané v NH (v letech 1993 – 2006)

Stupeň vzdělání	Počet zaměstnaných (v tis.) v roce		Podíl na úhrnné zaměstnanosti (%)	
	1993	2006	1993	2006
Základní (včetně nedokončeného)	652,7	283,7	13,4	5,9
Střední bez maturity	2224,0	2024,8	45,6	41,9
Střední s maturitou	1480,4	1800,2	30,4	37,3
Vysokoškolské	515,6	719,1	10,6	14,9
Úhrnem	4873,5	4828,1	100,0	100,0

Pramen: Trh práce v České republice 1993 - 2006, ČSÚ Praha, 2007

Kvalifikační struktura pracovní síly v ČR a ve vybraných zemích EU

Tab. 4: Vývoj ve skladbě zaměstnanosti podle stupně vzdělání v civilním sektoru NH v zemích Střední Evropy v průběhu let 2000 až 2006

	Podíl stupně vzdělání na úhrnné zaměstnanosti v NH (v %)					
	Základní*		Střední*		Vysoké*	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006
Česká republika	9,0	6,0	78,3	79,2	12,7	14,8
Německo	.	16,8	.	57,6	.	25,6
Itálie	45,6	39,3	42,4	44,9	12,0	15,7
Maďarsko	17,2	12,8	65,0	66,0	17,8	21,2
Rakousko	20,2	17,7	64,7	64,2	15,2	18,1
Polsko	14,8	9,4	71,0	68,4	14,1	22,3
Slovinsko	19,9	15,3	62,7	60,8	17,4	23,8
Slovensko	7,0	4,6	80,6	78,4	12,5	17,0
EU 27 celkem	.	25,1	.	49,1	.	25,8

Pramen: New Cronos, Eurostat, 2007

*základní = vzdělání základní a nižší střední (kategorie 0 – 2 klasifikace ISCED 1997)

*střední = vzdělání střední (kategorie 3 - 4 klasifikace ISCED 1997)

*vysoké = vzdělání vyšší a vysokoškolské (kategorie 5 - 6 klasifikace ISCED 1997)

Vývoj ve struktuře pracovní síly v ČR podle hlavních tříd KZAM

Tab. 5: Vývoj ve struktuře pracovní síly zaměstnané v NH ČR podle hlavních tříd kategorií zaměstnání KZAM (v letech 1993 - 2007)

Kategorie zaměstnání	Hlavní třída KZAM	Počet zaměst. (v tis.) v roce		Podíl na úhrnné zaměstnanosti (%)	
		1993	2006	1993	2006
Zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	1	214,0	318,1	4,4	6,6
Vědečtí a odborní duševní pracovníci	2	446,2	519,5	9,2	10,8
Techn., zdravot. a pedagog. pracovníci.	3	873,4	1056,5	17,9	21,9
Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	4	360,5	338,6	7,4	7,0
Provozní pracovníci ve službách a obchodě	5	517,5	583,8	10,6	12,1
Kvalifik. dělníci v zem. a les. (vč. příbuz. oborů)	6	127,7	73,7	2,6	1,5
Řemeslníci a kvalif. výrobci	7	1114,8	878,9	22,9	18,2
Obsluha strojů a zařízení	8	643,0	690,4	13,2	14,3
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	9	495,8	350,8	10,2	7,3
Příslušníci armády a „nezjištěno“	0	80,7	17,6	1,7	0,4
Úhrnem		4873,5	4828,1	100,0	100,0

Základní zaměstnanecská skladba ve vybraných zemích EU

**Tab. 6: Zastoupení jednotlivých tříd KZAM na celkové zaměstnanosti v zemích Střední Evropy
(IV. čtvrtletí 2006)**

	Počet pracovníků									
	celkem	V tom hlavní třída KZAM - R (ISCO 88-COM) – podíl v %								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Česká republika	4 861,7	6,7	10,7	21,8	7,2	12,1	1,5	17,9	16,2	5,5
Německo	37 883,4	5,6	14,2	21,3	12,5	12,2	1,9	14,9	6,9	8,3
Itálie	23 018,2	8,4	9,6	21,6	11,4	10,9	2,1	16,6	8,7	9,5
Maďarsko	3 952,9	7,3	13,2	13,3	9,3	14,8	2,8	18,2	12,5	7,7
Rakousko	3 952,3	7,2	10,0	20,8	12,3	13,2	5,0	14,2	6,5	10,7
Polsko	14 911,3	6,4	15,1	10,8	7,4	11,6	13,9	15,8	10,6	7,8
Slovinsko	955,9	6,5	14,8	16,3	8,6	11,5	7,1	11,3	15,8	6,7
Slovensko	2 333,4	5,4	10,8	19,0	6,3	13,8	1,0	18,4	15,9	8,8
EU 27 celkem	215 378,6	8,3	13,5	16,0	10,8	13,4	4,5	14,1	8,6	9,8

Pramen: New Cronos, Eurostat, 2007

Vývoj zaměstnanosti v jednotlivých hlavních třídách kategorie zaměstnání (2000 – 2006)

Tab. 7: Změny v zastoupení jednotlivých tříd KZAM na celkové zaměstnanosti v zemích Střední Evropy v letech 2000 - 2006

	Změna v celkovém počtu pracovníků (I = stav 2006/2000)									
	celkem	v tom v hlavní třídě KZAM - R (ISCO 88-COM)								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Česká republika	103,4	113,3	105,0	118,2	91,3	103,3	77,8	91,6	129,6	67,2
Itálie	107,3	214,5	106,2	139,6	89,2	72,1	69,8	101,3	95,5	115,4
Maďarsko	102,0	106,2	110,7	105,9	106,7	109,3	83,9	86,5	108,4	101,1
Rakousko	106,2	107,0	107,6	153,8	92,0	94,7	99,2	86,1	84,1	136,7
Polsko	102,6	105,8	145,4	88,4	97,4	113,0	80,9	92,2	120,7	107,1
Slovinsko	105,6	96,4	144,5	121,2	89,4	107,9	88,4	108,5	78,4	131,2
Slovensko	109,9	98,8	120,0	116,9	99,9	112,7	97,5	102,9	129,5	85,2

Pramen: New Cronos, Eurostat, 2007

Extrémy ve strukturách zaměstnanosti v ČR

- Mimořádně vysoký podíl zaměstnanosti v oborech průmyslové výroby
- Extrémně nízký podíl pracovníků s terciárním stupněm vzdělání

Vývoj nezaměstnanosti v ČR v letech 1990 - 2007

Tab. 8: Vývoj nezaměstnanosti v ČR v letech 1990-2007 (stav k 31.12., * = stav k 30.10.)

Období	Počet nezaměstnaných	Počet volných pracovních míst	Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	Počet dlouhodobě nezaměstnaných	Míra nezaměstnanosti (v %)
1990	39 375	57 616	0,7	179	0,7
1991	221 749	48 402	4,6	8 694	4,1
1995	153 041	88 047	1,7	36 218	2,9
1996	186 339	83 976	2,2	37 562	3,5
1997	268 902	62 284	4,3	52 588	5,2
1998	386 918	37 641	10,3	86 772	7,5
1999	487 623	35 117	13,9	144 726	9,4
2003	542 420	40 651	12,7	191 327	9,8
2004	541 675	51 203	10,6	219 730	9,5
2005	510 416	52 164	9,8	212 804	8,9
2006	448 545	93 425	4,8	184 909	7,7
2007*	348 842	143 467	2,4	.	5,8

Míra nezaměstnanosti Evropské unii

Tab.9. Aktuální míra nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU (stav k 30.9.2007)

stát	Míra nez. (%)	stát	Míra nez. (%)
Nizozemí	3,1	Rumunsko	7,2
Dánsko	3,3	Maďarsko	7,3
Kypr	3,7	Belgie	7,5
Litva	4,1	Španělsko	8,0
Rakousko	4,2	Německo	8,1
Slovinsko	4,7	Portugalsko	8,3
Irsko	4,8	Řecko	8,4
Lucembursko	4,8	Francie	8,6
Česká republika	5,2	Polsko	8,8
Lotyšsko	5,2	Slovensko	11,1

Pramen: Eurostat, 2007

3. Migrace pracovní síly

1. Pojem „cizinec“ v podmínkách EU
2. Cizinci pracující v ČR
3. Občané ČR pracující v zahraničí
4. Problém přechodných období

Počty zaměstnaných cizinců podle státního občanství

Tab.10: Zaměstnanost cizinců v ČR podle státního občanství (stav k 30.6.2007)

Státní občanství	Počet cizinců	
	celkem	z toho ženy
Slovensko	96 671	32 187
Ukrajina	53 147	18 085
Polsko	21 072	4 646
Moldavsko	4 272	1 345
Mongolsko	4 035	2 398
Bulharsko	3 239	933
Německo	2 643	471
úhrnem	209 338	66 946

Pramen: SSZ MPSV ČR, 2007

Přechodná období

4 „základní svobody“ vnitřního trhu Unie
(kapitál, zboží, služby, osoby)

Omezení trhu na 2-7 let, ale pouze pro oblast „volného přístupu“. Práva na rovné daňové a sociální výhody jsou nedotčena. Omezení se netýká poskytování služeb (výjimky: Německo a Rakousko)

Revize k datu 1.5.2006 a 1.5.2009

4. Cena práce v ČR podle stupně vzdělání

Tab. 11: Průměrné hrubé měsíční mzdy v ČR podle stupně vzdělání zaměstnanců

Stupeň vzdělání	2000	2006	index
Základní	10 570	15 183	1,44
Střední bez maturity	12 549	17 882	1,42
Střední s maturitou	15 358	23 455	1,53
Vyšší (pomaturitní)	16 946	26 521	1,57
Vysokoškolské	25 688	39 470	1,54
Celkem	15 187	22 908	1,51

Zdroj: Regionální statistika ceny práce, MPSV ČR, 2007

Platy v EU (průměrné hodinové mzdy v EUR, vývoj 2000-2006)

Tab.12: Průměrné hodinové mzdy ve vybraných státech EU

stát	Hodinová mzda (EUR)		
	2000	2006	index
Česká republika	2,00	3,83	191,50
Bulharsko	0,70	1,05	150,00
Německo	14,62	16,41	112,24
Rakousko	11,30	12,79	113,19
Spojené království	16,50	19,18	116,24
Finsko	12,33	16,12	130,74
Francie	13,20	16,10	121,97
Španělsko	7,60	9,72	127,89

Pramen: ČSÚ, 2007

5. Očekávané problémy na trhu práce v ČR

- Nedostatek volné pracovní síly
- Změny v sektorové a odvětvové struktuře zaměstnanosti
- Změny v kvalifikační skladbě
- Nové vztahy mezi trhem práce a trhem vzdělávání

Děkuji za pozornost

